

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਐਸ ਕੇ ਕਪੂਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ

ਜੀ.ਪੀ. ਗੋਵਿਲ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1964 ਦਾ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ: 83 ਡੀ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਅਨੁਛੇਦ 226— ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ —1965 ਕਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇ—ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ— ਕੀ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼—ਕੀ 17 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ (1) ਆਪਹੁਦਰੇ, ਮਨਘੜਤ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ; (2) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਸ਼ਕਤੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੇ ਉਲਟ; (3) ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਅਧਿਕਾਰ, ਸੀਮਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਵੱਧ; (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ; (5) ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ; ਅਤੇ (6) ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਮਰਥਿਤ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਰਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

25 ਮਾਰਚ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ.ਓ. 264-ਡੀ) 1961 ਦੇ.

ਐਸ. ਐਨ. ਐਂਡਲੇ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਨ. ਐਂਡਲੇ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪੀ.ਐਨ. ਅਰੇਨ, ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ.ਐਨ.ਜੀ ਉਜਰਾਲ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਦੇਸ਼

ਕਪੂਰ ਜੇ-ਮੋਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਵੰਬਰ, 1940 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ, 1947 ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1 ਮਈ, 1950 ਤੋਂ 24 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਤੱਕ, ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ, ਵੰਡ ਨੰਬਰ 1, ਏ. ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਵੰਡ। 24 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ 3) ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸ਼ਿਮਲਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਜੋਂ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ 1955 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵੇਰੀਨਾਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ; 1952 ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ-ਗੁੜਗਾਓਂ ਰੋਡ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਨੰਬਰ 8) ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਲਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੜਕ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ 11 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ: -

“3/4 ਪ੍ਰੀਮਿਕਸ ਲਾਈਟ ਚਿਪਿੰਗ ਕਾਰਪੋਟ 6 ਪੈਂਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲਡ ਬਿਟੂਮਨ ਨਾਲ। 20 ਪੈਂਡ ਦਾ ਪਟੜੀ ਅਤੇ ਟਰੈਕ ਕੋਟ ਪ੍ਰਤੀ ਈਫਟ ਬਿਟੂਮਨ। ਬਿਟੂਮਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂ ਈ.ਫਟ. ਸੜਕ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ — 3,48,489 ਵਰਗ ਫੁੱਟ—ਦਰ 21-8-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਂ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ। 74,923”

ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 4 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। 17 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀ. ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਕਲੀ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਖਰੜਾ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮਾਤਰਾ ਸਰਵੇਅਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਖਰੜਾ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸਿਲ ਵਿੱਚ ਐਸਬੀਐਮਈ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ ਆਈ ਟੀ ਦੇ ਖਰੜਾ ਵਿੱਚ 20 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਦੀ ਮਿਤੀ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕਾਪੀਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਸੀ। 23 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ, ਸੁਪਰਡੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪਲੈਨਿੰਗ ਸਰਕਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ 29 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਯੋਜਨਾ ਸਰਕਲ. ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਭਾਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ 6 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। 22 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰੈਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, 1952 ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 27, 1952। ਪ੍ਰੈਸ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੈਂਡਰ 15 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚ 35 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰੈਸ ਸੂਚਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ P.W.D 6 "ਸੂਚਨਾ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ" ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੰਬੇ ਹੱਥੀਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਫਾਰਮ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ 8 (ਪੈਂਫਲੈਟ) ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਰੇਟ ਟੈਂਡਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਫਾਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਮਿਲਿਤ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ 11 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਗਭਗ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਫਾਰਮ ਹੈ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਖਰੜਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਫਾਈਲ ਸਮੇਤ ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ: ਫਾਰਮ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ 6 ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਫਾ 2 ਸੀ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੂਚਨਾ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ 12929/29-12 ਤਹਿਤ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ 8 ਵਿੱਚ ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਲਈ 50 ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਇਲਡ ਕਾਪੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਇਲਡ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 12 ਕਾਪੀਆਂ ਵੇਚੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 38 ਕਾਪੀਆਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਫਾਰਮ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕਾਲਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਉਹ ਦਰਾਂ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂਦਰਿਕ ਰਕਮ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਮ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਕੰਮ ਦੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਅਤੇ ਲੇਖਾ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੇਜਣ

ਦਾ ਨੰਬਰ 12929/29-12 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਇਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ, ਉਸ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਬਿਟੂਮੈਨ ਦਾ ਸਟਾਕ ਸ਼ੈਲਮੈਕ ਆਰ-ਸੀ ਸੀ। 3; ਬਿਟੂਮੈਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਕੋਲਡ ਇਮਲਸ਼ਨ' ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਦੂਜੇ ਕੋਲਡ ਬਿਟੂਮੈਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਵੱਜੋ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ 6 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਈ.ਐਫ਼.ਟੀ. ਗਰਿੱਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਰਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੰਡੈਂਟਡ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ 5 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਈਐਫ਼ਟ ਦੇ ਬਿਟੂਮੈਨ ਸਮੱਗਰੀ ਵਜੋਂ grit ਅਸਲ ਵਿੱਚ 6 ਪੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀ ਈਫਟ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਕੋਲਡ ਇਮਲਸ਼ਨ ਦੀ, ਉਸਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ ਵਿਵਰਣ ਨੂੰ 6 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮੈਨ ਤੋਂ 5 ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ। ਪੈਂਡ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੱਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਉੱਥੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਕਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਸਨ। . ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਵਸਤੂ 11 ਨੂੰ 6 ਪੈਂਡ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਿਨ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀ. ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 22 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ (ਧਾਰਾ ਏ) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। . ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ ਨੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਿਨ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ 5 ਪੈਂਡ ਤੱਕ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਵਰੀ, 1953 ਵਿੱਚ, ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਧਾਰਾ 6 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਫਾਰਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ 10 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; 13 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਅਤੇ 14 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਅੱਠ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ (ਧਾਰਾ ਪੀ 7) ਤੋਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ 12 ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 11 ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਟੈਂਡਰ 15 ਜਨਵਰੀ 1953 ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਮ ਲਾਈ ਹੰਸ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 22 ਜਨਵਰੀ 1953 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਰਾਮ ਲਾਈ ਹੰਸ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨਾਲ 11 ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਵਾਲੀ ਫਾਈਲ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਨਆਈਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨਆਈਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। 3 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਈ ਹੰਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 11 ਟੈਂਡਰ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ "ਖਰੜਾ ਐਨਆਈਟੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਨਕਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇ। 4 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਈ ਹੰਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 27 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ, 10 ਟੈਂਡਰਾਂ, 11 ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚਨਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 27 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, "ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨਆਈਟੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਰਫ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਨਕਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, 10 ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਟੈਂਡਰ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਰਵਰੀ, 1953 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 29 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਚੌਥਾ ਰਨਿੰਗ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਬਿਟੂਮੈਨ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਈ, 1953. ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਈ, 1953 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਭਾਗ ਅਫਸਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਖਾਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ. ਜਦੋਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦਰਸਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਬਿੱਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਿਟੂਮੈਨ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਮਾਪ ਪੁਸਤਕ ਧਾਰਾ ਐੱਫ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਾਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਇਸ ਮਾਪ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 37 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਪ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਬਿਟੂਮਿਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜਾ 6 ਸੀ। ਇਹ ਬਿੱਲ 1 ਜੂਨ, 1953 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਇਸਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 2 ਜੂਨ, 1953 ਨੂੰ, ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਕੜਾ 6 ਅਸਲ ਵਿੱਚ 5 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ। 6 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਮਾਪ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 4 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਆਡੀਟ-ਕਲਰਕ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਦੀ ਕਾਪੀ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਵਾਉਚਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ

ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ 6 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਦਫਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: -

“ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਸੂਸ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡਲ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ (ਸ਼੍ਰੀ ਵੈਕੁੰਟਮ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਪ ਪੁਸਤਕ 587 ਦੇ ਪੰਨਾ 37 'ਤੇ ਐਂਟਰੀ 5 ਪੇਂਡ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 6। ਸ਼੍ਰੀ ਵੈਕੁੰਟਮ ਦੇ ਉਸ ਨੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਡੀਟਰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੰਡਲ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਬਿੱਲ ਅਸਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ 6 ਪੇਂਡ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ (ਧਾਰਾ ਈ) ਵਿੱਚ 5 ਓਵਰ 6 ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵੰਡਲ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ 5 ਪੇਂਡ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ 6.....”

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫਿਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ-

“ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਆਡੀਟਰ, ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਅਨੁਭਾਗ ਅਫਸਰ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਨਵਰੀ, 1953 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਅਪ੍ਰੈਲ, ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵੰਡਲ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਹੈ। ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਪ ਬੁੱਕ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।” ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 16 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਵੇਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਪ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਕੜਾ 6 ਨੂੰ 5 ਤੱਕ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਓਵਰਸੀਅਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਓਵਰਸੀਅਰ ਦੁਆਰਾ 18 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਸਟਿੰਗ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ 5 ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਬਿੱਲ 24 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਟੂਮਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਲੀਨ 5 ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂ 11 ਵਿੱਚ। ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 22 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ, ਪੰਜਵੇਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਿੱਲ (ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੋਧੀ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਪ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓਵਰਸੀਅਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 24 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 3 ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ। 3 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ ਲੇਖਾਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਹਾਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ। 5 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਸਤੂ 11 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਭਟਕਣਾ ਬਿਆਨ 1 ਸਤੰਬਰ, 1953 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਟਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਭਟਕਣਾ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ 11 ਵਿੱਚ 5 ਪੇਂਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੇਵਾਂ ਰਨਿੰਗ ਬਿੱਲ ਵੀ 1 ਸਤੰਬਰ, 1953 ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਟੂਮਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 5 ਨਹੀਂ, 6 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਵਾਂ ਚੱਲਦਾ ਬਿੱਲ 28 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਪ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਦੁਬਾਰਾ 6 ਪੇਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 5। ਦਸਵੇਂ ਅੰਤਮ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮਾਰਚ, 1954 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਸਤ ਜਾਂ ਸਤੰਬਰ, 1954 ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਧ-ਭੁਗਤਾਨ ਬੀਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰਡੈਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਟਵਾਨੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 87 ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 154 'ਤੇ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਖਰੜਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੱਧ-ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਸਮਝੌਤਾ 5 ਪੇਂਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 6 ਅਤੇ ਬਿਟੂਮਨ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ੍ਰੀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਸ੍ਰੀ ਐਚ. ਕੇ. ਐਲ ਤਲਵਾਰ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਟਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ 20 ਅਗਸਤ, 1954 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 23 ਅਗਸਤ, 1954 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ. 10 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਨੂੰ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕਦਮੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 19 ਜਨਵਰੀ 1955 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ ਨੂੰ ਵਾਲਕੁੰਟਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ 1952 ਤੋਂ 1954 ਤੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੈਕੁੰਟਮ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 22 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ "ਏ" ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਲੀਫੋਨ. 24 ਜਨਵਰੀ 1955 ਨੂੰ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ; ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ; ਉਸਦਾ ਰਜਿਸਟਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਉਸਦੀ ਗਣਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ "ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਣਨਾ ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 5 ਪੇਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ 6 ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ-

“ਸਖਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਲ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ

ਸ੍ਰੀ ਰਿਝਵਾਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮਿਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੋਈ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੋਈ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪੰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਭਾਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਦੱਸ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

23 ਫਰਵਰੀ, 1955 ਨੂੰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜਨੀਅਰ ਨੇ ਏ.ਜੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਨੂੰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜਨੀਅਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੀਫ਼ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੂਨ, 1956 ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ, ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਫਸਰ ਨੇ 9 ਜੂਨ, 1956 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਸਟਡੀ ਤੋਂ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਨਕਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 6 ਪੈਂਡ ਤੋਂ 5 ਪੈਂਡ ਤੱਕ ਦੀ ਸੇਧ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ ਨੇ 1958 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 11 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 13 ਮਈ, 1959 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 28 ਮਾਰਚ 1961 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 226, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ 25 ਮਾਰਚ, 1964 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰੜਾ ਸੂਚਨਾ ਵਿਚ ਸੇਧ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰਤਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜਤ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਸੀਦ ਕਲਰਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢੇ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ 29 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟਿੰਗ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 1953। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਅੰਦਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਖਿਆ-

ਪੜਤਾਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾਈ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਲੀਆ ਸਮੇਤ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਿੱਲਾਂ ਸਮੇਤ ਟੈਂਡਰ ਫਾਰਮ ਜੋ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖਰੜਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਕਲ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਰਿਕਾਰਡ।

ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਐਚਸੀ ਗੋਇਲ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਧੀਰਜਲਾਲ ਗਿਰਧਾਰੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬਈ (2), ਅਤੇ ਉਮਰ ਸਾਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸੈਤ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ (3) ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਠੇਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਹਨ: -

(i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਚੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਓਵਰ-ਰਾਈਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟੈਂਡਰ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਓਵਰ-ਰਾਈਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(ii) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ;

(iii) ਵੇਚੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(iv) ਸੀ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਕੋਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 56 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਬਦਲਾਅ ਲਈ 6 ਪੈਂਡ ਤੋਂ 5 ਪੈਂਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਓਵਰ-ਰਾਈਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੀ ਵਿਕਲਪਕ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਪੈਰਾ 27, 28, 59, 95 ਅਤੇ 122 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਰਜਿਸਟਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ 12929/29-12 ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਪੀ 66 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ 29 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, 1952. ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ: -

“ਹੁਣ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਟੀ ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ 22 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 12929/29-12 ਇਸ 'ਤੇ ਹੋਣ ਲਈ ਆ? ਕੀ ਇਹ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਪੀ 66 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਕਿਉਂ 35-36/23-2-1959 ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿਲ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਸਤੂ 11 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਟੀ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਦਾ ਹਾਈ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਉਲਟ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਇਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਸੀਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ। ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਵੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣ ਇਹ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਖੋਜਾਂ, ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ (1) ਮਨਮਾਨੀ, ਮਨਘੜਤ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ; (2) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੇ ਉਲਟ; (3) ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਅਧਿਕਾਰ, ਸੀਮਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਵੱਧ; (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ; (5) ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ; ਅਤੇ (6) ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਮਰਥਿਤ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸਨ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂ 11 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 4ਵੇਂ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਓਵਰ-ਪੇਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਟੂਮਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਖਪਤ. ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਸ੍ਰੀ ਐਂਡਲੇ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 6 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5 ਪੈਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੈਂਡਰਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਦਰ ਘੱਟ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਫਲ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀ ਨਾਥ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਂਡਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਣਨਾ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਿਨ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁਕਦਮੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-

"ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਸਤੂ ਲਈ 23 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਸਤੂ ਲਈ 6 ਪੈਂਡ (ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ 21 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। 5 ਪੈਂਡ (ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਵਿੱਚ 5 ਪੈਂਡ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦਰਜ 24 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ 23 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ (1) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਐਸੇਸੀਏਟਿਡ ਸੀਮਿੰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। (4) ਅਤੇ (2) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨਿੱਜੀ ਫਾਈਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ 8 ਸਤੰਬਰ 1954 ਤੋਂ 15 ਸਤੰਬਰ 1954 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਵੀ ਸੀ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 95 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਕੀ ਇਹ 'ਸ਼੍ਰੀ ਤਾਇਵਰ' ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨੀਏ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਲੇਖਾ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਜ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿਲ 6 ਸਤੰਬਰ 1954 ਤੋਂ 13 ਸਤੰਬਰ 1954 ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਿਮਲਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪਰਕ ਸੀ।"

ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ, ਜੇ ਕਿ ਪਾਰਸਨਲ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ 5 ਮਈ 1953 ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 115 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 8 ਸਤੰਬਰ 1954 ਤੋਂ 15 ਸਤੰਬਰ 1954 ਦਰਮਿਆਨ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੋ ਮੋਕਿਆਂ 'ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਕਿ-

“ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪਰਕ ਸੀ।

(3) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 14 ਫਰਵਰੀ, 1956 ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਹਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰੇ 121 ਅਤੇ 122 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ; (4) ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ 12999/29—12 ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਨਕਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਰਮਪਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ; (5) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ, 1953 ਦੇ ਭਟਕਣਾ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰੇ 66, 68, 70 ਅਤੇ 73 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ; (6) ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਪੰਨਿਆਂ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕਦਮੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਿਟੂਮਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੰਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ; (7) ਹੋਰ ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ, ਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ 5 ਪੈਂਡ ਬਿਟੂਮਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੀਮਿੰਟ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਅਸੀਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ:

-

“ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਖੁਦ ਮਲਕ ਰਾਮ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਚ ਮਲਕ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੂਲੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਲਕ ਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ”

ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਿਰਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਫਾਈਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥ ਸਹੀ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਿੱਜੀ ਫਾਈਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 1956 ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 115 ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਹਾ ਦੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਹਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਨਕੁਆਰੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ,

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਹ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਕਲ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਕਲ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਕਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਨਕਲ ਐਨ ਆਈ ਟੀ. 29 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਫਲ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰੇਟਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮਿਸਟਰ ਐਂਡਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਕਤ 4 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ 4 ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ 4 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ-

“ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਫਾਈਲ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਆਰ) ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪਸ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 4 ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ 4 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 28 ਮਾਰਚ, 1961 ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨ ਕੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ-ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

Kewal kumar
Translator